

1. Obiekt

SZKOŁA IM. ELŻBIĘTY, OB. ZESPÓŁ SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH NR 4

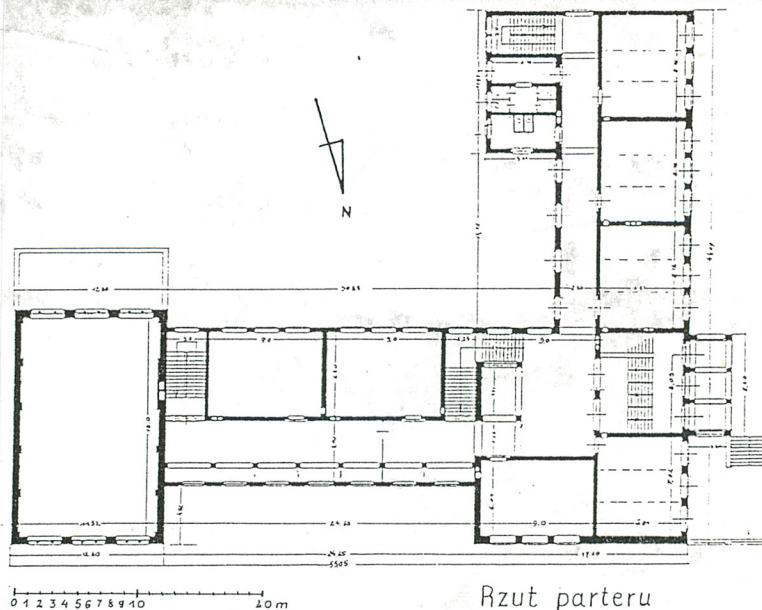
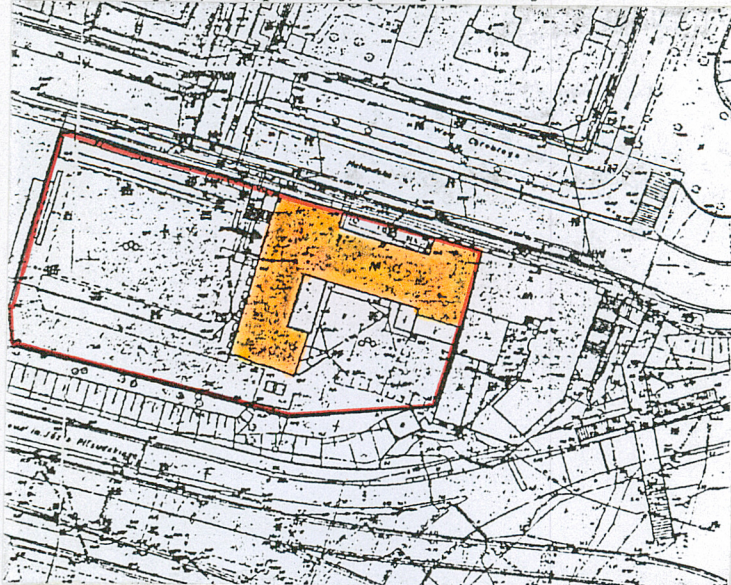
2. Czas powstania

1914-1917

3. Miejscowość

SZCZECIN

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

Rzut parteru

4. Adres

ul. Małopolska 22
70-515 Szczecin

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo .. szczecińskie ..

gmina .. Szczecin .. *pow. SZCZECIN*

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Stettin

7. Przynależność administracyjna

1 VI 1975

województwo .. szczecińskie ..

powiat .. Szczecin ..

8. Właściciel i jego adres

Gmina Miasto Szczecin
pl. Armii Krajowej 1
70-456 Szczecin

9. Użytkownik i jego adres

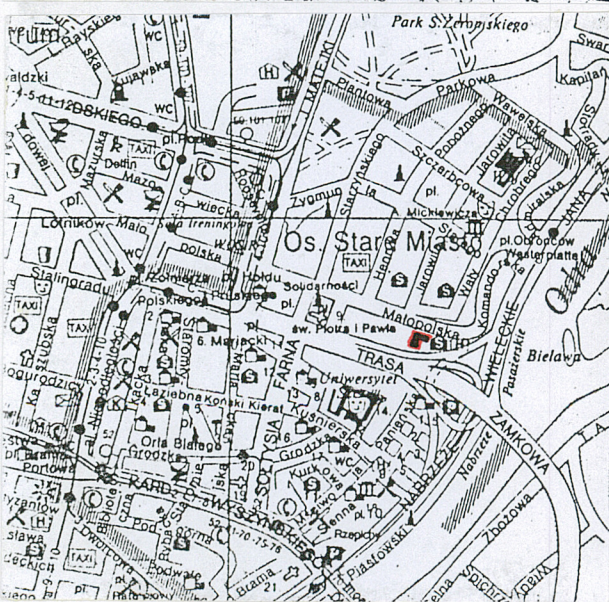
Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 4

- Szkoła Podstawowa nr 33
- Szkoła Podstawowa dla Pracujących nr 4
- XII Liceum Ogólnokształcące

ul. Małopolska 22, 70-515 Szczecin

10. Rejestr zabytków

Nr *A-B 79* data *16.07.1998*

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu

Budynek przy obecnej ul. Małopolskiej (przed 1945r. - Augustastrasse) 22 wzniesiony został w latach 1914-1917 jako siedziba przeznaczona dla dziewcząt II Szkoły Średniej im. Elżbiety. (II Mädchen - Mittelschule, - Elisabethschule). Placówkę tę, otwartą 7.10.1841r. pod nazwą „Szkoły Córek” („Höhere Töchter Schule”) założył pastor Palomie z francuskiej gminy reformowanej. W 1884r. Szkoła im. Elżbiety otrzymała status państwowej szkoły średniej. Stanowiła stopień pośredni między szkołą ludową, a gimnazjum. Kładła nacisk na umiejętności praktyczne i znajomość języków, nie uprawniając do wstępu na wyższe studia. Przeznaczona była dla dziewcząt między 9 i 15 rokiem życia, które pobierały naukę przez 6 lat. Początkowo mieściła się przy obecnym Placu Żołnierza Polskiego, a od 1894r. przy ul. Grodzkiej 32/33.

W przededniu I wojny światowej zdecydowano o budowie nowego gmachu, sytuując go tuż przy wcześniejszym neogotyckim budynku szkoły Ottona - będącej analogiczną placówką przeznaczoną dla chłopców. Inwestycję finansowało miasto. Dnia 14.07.1914r. Deputacja Budowlana Magistratu przesłała władzom budowlanym projekt do zatwierdzenia. Zezwolenie na budowę otrzymała 18.08.1914r. Wstępny projekt szkoły wykonał miejski radca budowlany Meyer. Projekt realizacyjny sporządzili miejski inspektor budowlany Toop i rządowy inspektor budowlany Schaub, którzy początkowo kierowali budową. Po ich śmierci na froncie prace kontynuował miejski mistrz budowlany Boldt, przy współpracy architekta miejskiego Mertinsa. Kierownikiem budowy był technik Züge. Ogólny koszt robót wyniósł 513.000 Mk. W latach I wojny światowej budowę wstrzymano. Zezwolenie na jej kontynuację uzyskano 30.09.1917r., a ukończenie prac przypada na grudzień tegoż roku. Ze względu na trudną sytuację ekonomiczną w gmachu umieszczono początkowo Urząd Pracy, a pełną przeprowadzką szkoły do nowej siedziby nastąpiła dopiero w październiku 1922r.

W szkole znalazło się 19 klas o powierzchni 51-61 m². Były wśród nich dwa pomieszczenia do zajęć rękodzielniczych, dwie klasy do lekcji szycia na maszynie, prasownia, sale do nauki śpiewu i rysunków, pracownia do nauk przyrodniczych.

c.d. załącznik nr 1

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrza, wyposażenie, instalacje)

Sytuacja. Budynek szkoły usytuowany jest bezpośrednio na północ od Starego Miasta, na terenie pofortecznym, przyległym do dawnego Fortu Leopolda. Złożony z dwóch skrzydeł stykających się pod kątem prostym wychodzi północną elewacją w stronę ul. Małopolskiej, zachodnią - na boisko szkolne. Przy ulicy skrzydło północne styka się z Domem Rybaka (do 1945r. - Marynarza). Skrzydło zachodnie stanowiło niegdyś boczne zamknięcie dziedzińca, przy którym usytuowana była tylna (północna) elewacja neogotyckiego gmachu szkoły im. Ottona. Od strony południowej istniała przed 1945r. mieszkalna zabudowa czynszowa. Obecnie przebiega tędy Trasa Zamkowa.

Materiał, konstrukcja. Budynek murowany z cegły. Cokół z ciosów granitowych elewacje oblicowane cegłą klinkierową w wątku krzyżowym, ozdobione barwnym, glazurowanym detalem ceramicznym.

Stropy masywne, na podciągach stalowych, w hollach i sali gimnastycznej - na belkach żelbetowych.

Wieżba dachowa drewniana, kleszczowo - płatwiowa.

Dach kryty dachówką - karpiówką, układaną w koronkę. Na skrzydle pn - pokrycie całkowicie wymienione w ostatnim czasie.

Podłogi - w sieni i w piwnicy terakota, w pozostałych pomieszczeniach - parkiet.

Schody - żelbetowe, w głównej klatce schodowej dwubiegowe, łamane z metalową ozdobną balustradą, w obu bocznych klatkach - dwubiegowe powrotne.

Drzwi - w głównym wejściu nowe, przeszklone, wewnątrz budynku - oryginalne, płycinowe.

Okna - skrzynkowe, dwudzielne, o drobnych podziałach szczeblinowych, na korytarzach, w hallach i klatkach schodowych - kromowe. Część otworów okiennych zamknięta półkoliście.

Rzut. Budynek dwuskrzydłowy, rozplanowany na rzucie litery „L”, w układzie półotraktowym. Skrzydło północne od strony ulicy zryzalitowane w częściach skrajnych, cofnięte w partii środkowej. Skrzydło zachodnie na południowym krańcu poszerzone o wydłużony ryzalit wychodzący na podwórze.

Bryła. Budynek częściowo trzy-, częściowo dwupiętrowy z poddaszem, podpiwniczony. Nakryty wysokimi dachami - czterospadowym w narożnej części, łamanymi w pozostałych partiach obu skrzydeł. Bryła kubiczna i ciężka w proporcjach, złożona z członów silnie wyodrębnionych poprzez zryzalitowanie elewacji oraz zróżnicowanie wysokości ścian i formy dachów. Narożna część budynku zaakcentowana przez podwyższenie w stosunku do obu skrzydeł. Wschodnia partia skrzydła północnego wydzielona ryzalitem w obu elewacjach oraz poprzecznie usytuowanym dachem.

Elewacje - silnie rozczłonkowane, odznaczają się asymetrią.

Elewacja północna zryzalitowana została w części wschodniej i zachodniej. Ryzalit wschodni (od Domu Rybaka), w dolnej kondygnacji (t. j. na wysokości piwnicy i parteru) przepruty trzema wielkimi, półkoliście zamkniętymi oknami sali gimnastycznej, w dwu górnych - prostokątnymi otworami tworzącymi 5 osi okiennych zwieńczony jest szczytem, którego kształt wynika z przekroju łamanego dachu. W środkowej, cofniętej partii elewacji podziały trzech dolnych kondygnacji tworzy 7 półkoliście zamkniętych wysokich wnęk, wydzielających osie okienne. Najwyższa kondygnacja została w stosunku do niższych pięter cofnięta i odcięta rodzajem galerii. Ryzalit zachodni powstał w wyniku wysunięcia narożnej, podwyższonej części budynku. Rozwiązany został asymetrycznie - trójbocznemu wykuszowi po prawej (zachodniej) stronie odpowiadają trzy osie okienne po stronie lewej. Najwyższa kondygnacja przepruta jest sześcioma otworami okiennymi. Efekt fakturalnego zróżnicowania lica elewacji osiągnięto poprzez wysunięcie główek cegieł. Stosunkowo bogaty detal tworzą tu glazurowane, ceramiczne elementy obramień okien sali gimnastycznej, oraz dekoracji szczytu wieńczącego ryzalit wschodni i wykusz w ryzalicie zachodnim.

W elewacji zachodniej (od strony boiska) wyraźnie wyodrębnia się narożna, podwyższona część budynku, obejmująca 6 osi okiennych. W części tej usytuowano główne wejście do szkoły. Jest ono poprzedzone trójarkadowym portykiem o dwu narożnych filarach. W górnej części portyk ozdobiony został barwnymi elementami ceramicznymi (od strony północnej - herbem Szczecina).

c.d. załącznik nr 1

14. Kubatura 27463 m ³	15. Powierzchnia użytkowa 5.063 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne niepełna szkoła średnia dla dziewcząt	17. Użytkowanie obecne szkoły podstawowe i Liceum Ogólnokształcące
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja 1991-1992- remont dachu skrzydła północnego: całkowita wymiana ceramicznego pokrycia dachu, przełożenie dachówki w części narożnej budynku, remont sufitu nad dużą salą na III p. skrzydła północnego.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Fundamenty i dolne partie ścian silnie zawilgocone i zagrzybione. We wnętrzach piwnic na obu poziomach wilgoć - sala korekcyjna w piwnicy skrzydła pn nie nadaje się do użytku. Elewacje zachowane w pierwotnym stanie z wyjątkiem szczytu podwórzowej elewacji skrzydła pn i jednego ze szczytów elewacji zach - zniszczonych podczas wojny i odbudowanych w sposób mało staranny. Stropy i więźba dachowa zachowane w dobrym stanie. Pokrycie dachu nad skrzydłem zach- nieszczelne, w b. złym stanie, pokrycie nad skrzydłem pn - po remoncie - w stanie dobrym. We wsch elewacji podwórzowej ścianka poddasza obita czerwoną blachą falistą w miejsce istniejącej dawniej dachówki. W skrzydle zach brak opierzeń i fatalny stan rynien powoduje dodatkowe zamakanie murów. Stolarka okienna w złym stanie. Okna na korytarzu III piętra pozbawione skrzydeł wewnętrznych, częściowo spróchniałe i nieszczelne nie spełniają swej funkcji. Parkietowa podłoga, zwłaszcza na korytarzach - wykazuje ślady zużycia. Instalacja elektryczna w b. złym stanie - wykonana z przewodów aluminiowych, całkowicie zużyta, grozi pożarem. W złym stanie instalacja wewnętrzna c.o. - przepływ wody zmniejszony na skutek dużej ilości kamienia, grzejniki na III piętrze praktycznie nie działają.	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie <ul style="list-style-type: none"> • konieczny remont dachu oraz wymiana rynien i opierzeń w skrzydle zach. (dopuszczalna dachówka - karpiówka) • konieczne wykonanie izolacji pionowej i poziomej oraz osuszenie i odgrzybienie murów piwnic • niezbędna pilna wymiana instalacji elektrycznej, a w drugiej kolejności wewnętrznej instalacji c.o. 	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

- Archiwum Państwowe w Szczecinie, Akta m. Szczecina, Policja Budowlana, sygn. 5574
- Dyrekcja Zespołu Szkół, opracowanie z okazji wizyty dawnych wychowanków w dn. 5.06.1993r - maszynopis zawierający m.in. historię szkoły przed 1945r.

22. Bibliografia

- Stettin 1921, Archiv städtischer Bauwerke bearb. von Hochbauamt Stettin. Charlottenburg 1921
- Turek-Kwiatkowska L. Oświata, nauka i kultura Szczecina w latach 1800-1939. Szczecin 1986., s.38-42
- „Verwaltungsbericht der Stadt Stettin" Stettin 1917

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsca przechowywania, sygnatury)

Fotografie szkoły sprzed 1945 - w opracowywaniu przechowywanym w dyrekcji szkoły (patrz - pkt 21) oraz w „Stettin 1921, op. cit. (patrz pkt 22).

24. Uwagi różne

nr inw. 279/c

25. Opracował

mgr Maciej Słomiński 05-06-1996r. *M. Słomiński*

plany, rysunki mgr Maciej Słomiński 05.1996r.
.....
..... imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia, fotografie mgr Maciej Słomiński 05-06.1996r.
imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

wkładki z tekstem i zdjęciami

1. Miejscowość Szczecin	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) Szkoła im. Elżbiety Zespół Szkół Ogólnksz. nr 4	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) c.d. pkt 12 i 13
----------------------------	--	--

c.d. pkt 12

W niskim parterze umieszczono dwukondygnacyjną salę gimnastyczną, trzypokojowe mieszkanie woźnego, oraz m.in. kuchnię i pralnię, na I piętrze w narożniku - gabinet rektora (z wykuszem), obok pokój nauczycielski, a nad salą gimnastyczną - bibliotekę, pokój na pomoce naukowe i salę konferencyjną. Na poddaszu znalazły się dwie klasy zapasowe. Aulę użytkowano w sąsiedniej szkole im. Ottona. Na wewnętrznym dziedzińcu znalazł się m. in. szkolny ogród. Budynek szkoły wzniesiony został z czerwonej cegły „rathenowskiej” z cegielni w Ludwigshof. Barwną, glazurowaną dekorację elewacji wykonały warsztaty ceramiczne Mutz i Rother z Legnicy. Pokrywającą dach budynku dachówka - karpiówka pochodziła z cegielni w Kodersdorf. Dach narożnej części budynku zwieńczony był - nie istniejącą dziś - wieżyczką szybu wentylacyjnego. Wnętrze ozdobiono ceramiczną wykładziną i studzienkami na wodę pitną oraz ornamentálną polichromią. Średnia szkoła dla dziewcząt działała aż do II wojny światowej. Ostatnim rektorem był p. Klenner. Podczas nalotu bombowego dn. 17.08. 1944r. zniszczony został sąsiedni budynek Szkoły im. Ottona, położony przy obecnej ul. Wyszaka. W okresie powojennym ruiny te rozebrano, pozostawiając pusty plac. Szkoła im. Elżbiety ucierpiała nieznacznie - zniszczony został szczyt nad salą gimnastyczną od strony podwórza oraz jeden ze szczytów elewacji zach. Od 1.09.1948r. w gmachu przy ul. Małopolskiej 22 działała szkoła pod patronatem RTPD (Robotniczego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci). W 1949r. przekształcona ona została w 11-latkę a w 1954r. - przejęta przez kuratorium. W 1963r. przy Małopolskiej 22 powstało Liceum Ogólnokształcące nr 5 od 1965r. działające przy ul. Kazimierza Królewicza a od 1.02.1966r., przeniesione na ul. Ofiar Oświęcimia. Od 1965r. w starym gmachu działała Szkoła Podstawowa nr 33, zaś od 1959r. - szkoła Podstawowa nr 4 dla Dorosłych. Od 1990r. istnieje Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 4, w skład którego wchodzi obie szkoły podstawowe oraz XII Liceum Ogólnokształcące.

Budynek wzniesiony w formach modernizmu z elementami neobaroku i neoklasycyzmu.

c.d. pkt 13

Dziewięcioosiowa elewacja zachodniego skrzydła jest optycznie obniżona w stosunku do części narożnej, poprzez przekształcenie trzeciego piętra w kondygnację poddasza. Tworzą ją trzy trójboczne w rzucie, zwieńczone neobarokowymi szczytami lukarny, połączone cofniętymi w stosunku do nich partiami elewacji.

Znacznie skromniej opracowano **elewacje od strony podwórza**. Otynkowana elewacja szczytowa skrzydła zachodniego przytykała pierwotnie do sąsiednich, nie istniejących części budynków.

Wnętrze. W narożnej części budynku usytuowano halle, oraz położoną w narożniku od strony podwórza główną klatkę schodową. Boczne klatki rozmieszczone są w skrajnych częściach obu skrzydeł. Na parterze wejście do hallu prowadzi przez obszerną sien z szerokimi schodami. Klasy położone są w tylnym (południowym) traktie skrzydła północnego oraz we frontowym traktie skrzydła zachodniego. Korytarz tego skrzydła na wszystkich kondygnacjach łączy się z halliem pókoliście sklepioną arkadą. W skrzydle północnym strop korytarza podpira na parterze rząd filarów. Na piętrze zastąpiono je kolumnami, a pomiędzy nimi rozpostarto krótkie poprzeczne kolebki, tworząc rodzaj arkad, które stanowią podstawę dla cofniętej w głąb budynku ściany następnej kondygnacji. W poszerzonej, wschodniej części skrzydła północnego, na poziomie piwnic i parteru położona jest sala gimnastyczna, a nad nią na I piętrze tzw. sala lustrzana służąca do nauki baletu.

Wypośaenie. Ceramiczne, glazurowane wykładziny ścian - z zielonych fliz w sieni i brązowych w hallu parteru. W hallach parteru, I i II piętra ozdobne studzienki z barwnych fliz.

Instalacje: elektryczna, wodno-kanalizacyjna, c.o. z sieci miejskiej, gazowa, telefoniczna.

Wkładkę założył: mgr Maciej Słomiński 05-06.1996
imię, nazwisko, data, podpis

Miejsce przechowywania negatywów:

elewacja pn
wg projektu z 1914r.

widok od pd-wsch

elewacja pn

wykusz
w elewacji pn

elewacja zach.

wejście główne

1. Miejscowość

SZCZECIN

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

SZKOŁA IM. ELŻBIETY, ob.
ZESP. SZKOŁ OGOLNOK. nr4

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

fotografie

← sien →

Wkładk

Miejsce

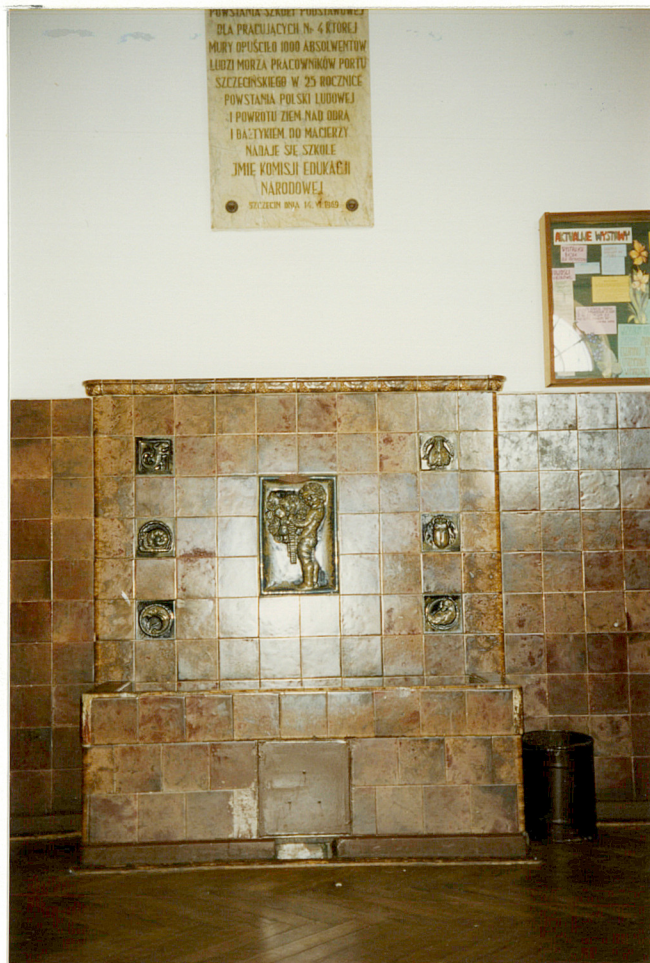
Jed. T. J.
OZGrafi

hall parteru

skrzydło pn - korytarz I piętra

DZ 1978 r.

studzienki w hallu:

parter

I piętro

II piętro